

**SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA PELE: LEPHEPHE II
SEPEDI FIRST ADDITIONAL LANGUAGE: PAPER II**

MARKING GUIDELINES

Nako: Diiri tše 2½

Meputso: 100

These marking guidelines are prepared for use by examiners and sub-examiners, all of whom are required to attend a standardisation meeting to ensure that the guidelines are consistently interpreted and applied in the marking of candidates' scripts.

The IEB will not enter into any discussions or correspondence about any marking guidelines. It is acknowledged that there may be different views about some matters of emphasis or detail in the guidelines. It is also recognised that, without the benefit of attendance at a standardisation meeting, there may be different interpretations of the application of the marking guidelines.

KAROLO YA A PADI

MACHITELA, M. S. 2013 – *KGALAGALO TŠA SETU*

POTŠIŠO YA 1

SETSOPOLWA A

- 1.1
- Themometa
  - Dikhafothini
  - Diphilisi (E TEE fela)
- 1.2
- (a) (' ') Go laetša go tsopolwa ga mantšu ao a boletšwego ke yo mongwe wa baanegwa/moanegwa o a bolela.
- (b) (...) Go laetša tlogelo – A bontšha gore mmoledi ga se a fetše taba yeo a bego a e bolela.
- 1.3 Dikarabo tša balekwa di tla fapana.
- Motho wa pelo ye mpe
O tšwelela e le mogwera wa Molatelo efela ge Molatelo a nyaka maele o mo fa tša ka ntle ga seatla gore a mo thubiše lapa.
  - Ga a na lerato
O nyaka go bona mogwera wa gagwe a kgaogane le Mojagobedi gore a itopele yena.
(Karabo E TEE fela)
- 1.4 Aowa,
- O tšea ditaba tša lapa la gagwe o di ahlaahla le bagwera.
  - Ga a hlomphe monna wa gagwe – o botša Mojagobedi gore ge a nyaka dijo a ye a itšeele.
  - Ke yena a hlotšego gore go be le setu ka lapeng ka go se botše monna wa gagwe nnete ka ga bolwetši bja gagwe, le go phela a mo phara ka molato wa go re o ratana le basadi ba bangwe. (TŠE PEDI fela)
- 1.5
- (a) Mojagobedi – Le ge a be a na le mosadi o ikhumana a ratana le Fiona/ o na le baratiwa ba babedi.
- (b) Molatelo – Molatelo o latela tšohle tšeo a di botšwago ke bagwera le ge e le tša go mo thubiša lapa.
- 1.6 Dikarabo tša balekwa di tla amogelela. Mohlala:
Manyami, Molatelo o hlokile maikarabelo lenyalong la gagwe a dira gore go se be bose ka lapeng.

SETSOPOLWA B

- 1.7 Tlemollo ya lehuto – Ditaba di boetše madulong ka lapeng la Mojagobedi, Tumpu o hlohleletša Mojagobedi go botša Molatelo ka ngwana wa Fiona gore ba se tlo lwa / go kgakgana gape/ Di direga mafelelong a puku.
- 1.8
- (i) A emaema / a ikalafiša/ O leka go humana se a se hlokago.
- (ii) Ga go na seo o ka se dirago sephiring sa se tsebege.

POTŠIŠO YA 2

Molaetša

Molaetša ke thuto yeo mongwadi a ratago gore mmadi a e bune ge a bala sengwalo sa gagwe. (Serudu, 1989: 33). Molaetša wa padi ye o theilwe godimo ga mebolelwana ye e latelago:

- **Sephiri ga se age lapa**
  - Molatelo o homolela Mojagobedi le go se mo tsebiše ka bothata bjo a lebanego le bjona morago ga go tseba gore o na le bolwetši bja kankere ya molomo wa popelo.
  - Ka lebaka la setu sa gare ga Molatelo le Mojagobedi, Mojagobedi o thoma go ratana le Fiona, ebile ba fiwa ngwana.
- **Motho ke motho ka batho ba bangwe / ngwana yo a sa lloga o hwela tharing**
  - Mojagobedi ge a bona go se na lethabo ka lapeng o boledišana le mogwera wa gagwe Tumpu, yo ba ntšhanago sa inong ka bothata bjo a kopanago le bjona ka lapeng. Tumpu o mo tshephiša gore o tla ya a boledišana le Molatelo.
  - Molatelo o boditše Mphapantšhi le Keletšo ka bolwetši bja gagwe le ka taba ya gagwe ya go se botše Mojagobedi gore ba kgone go mo fa maele.
  - Molatelo ge a kwa a imelwa o gopola go ya gae go yo botša batswadi le gore o nyaka go hlala. Batswadi ba gagwe ba ganana le kgopolo ya gagwe ba mo fa thekgo le go mo phošolla go diphetho tšeo a nyakago go di tšea.
- **Ditaba ke tša babedi wa boraro ke masenyeletša/mpheyane**
  - Molatelo o dumeletše Mphapantšhi go tsena ditaba tša gagwe le Mojagobedi gare. Mphapantšhi o šomiša bofokodi bja Molatelo go mo thubela lapa.
  - Mojagobedi ge a bona go se na bophelo ka lapeng o ratana le Fiona. Mojagobedi o šala kgakanegong ya go se tsebe gore o swanetše go botša Molatelo goba aowa ka taba ya ngwana wa gagwe le Fiona ge ditaba di boetše sekeng.
- **Le ge o ka e buela leopeng thota ntle e tlo šala**
  - Molatelo ga se a botše Mojagobedi ka sephiri sa bolwetši bja gagwe, eupša Mojagobedi o ile a tseba ka sephiri se ka morago ga go bala faele ya gagwe kua bookelong.
  - Mojagobedi o be a ikutswa le Fiona, efela ka lebaka la ngwana yo ba nago le yena go tlo ba boima go fihla sephiri sa bona. (TŠE LESOME fela)

Tšhomišo ya polelo:

Polelo ya maleba, ya go hlweka ebile ga e na dipošo.	Polelo ya magareng. E na le dipošo mola le mola.	Polelo e na le dipošo tše dintši kudu.
3	2	1

POTŠIŠO YA 3

Poledišano ya Tumpu le Molatelo.

Go ka bolelwa ka dintlha tše di latelago:

- Tumpu o botša Molatelo gore o na le ditaba tšeo a ratago go boledišana le yena ka tšona.
- Molatelo o mo fa sebaka sa gore a bolele seo a se tletšego. Tumpu o tšweletša taba ya gore o romilwe ke Mojagobedi.
- Molatelo o re o tsebile gore go na le taba ka ge Mojagobedi a rile go tšwa Tumpu a tsena.
- Tumpu o laetša Molatelo gore o boditšwe gore ka mo lapeng la bona ga go na phedišano. Molatelo ga a ganane le seo o a dumela.
- Molatelo o tlatša ka go botša Tumpu gore Mojagobedi o a mo šišimiša ka ge a rata basadi le ge a tšwile bjalo o ile gona basading.
- Tumpu o hlalošetša Molatelo gore Mojagobedi ke mogwera wa gagwe, tšohle tšeo a mo naganelago tšona ga se nnete. Molatelo o mmotša gore ga a šike le yena ka mehla.
- Tumpu o leka go lemoša Molatelo gore le Thabitha yo a mo leleditšego mogala o dirile phošo ka ge e le molaodi wa bona mošomong.
- Molatelo ga a nyake go kwešiša ebile o nyaka go tseba gore ge e le molaodi Mojagobedi o dira eng ka dinomoro tša gagwe.
- Molatelo o thoma go befelwa ebile o bitša Thabitha moitshwarahlephi, ebile o thoma go hlaba mašata o re Tumpu o mo rerile le Mojagobedi.
- Tumpu o leka go mo lemoša gore ditaba di lokišwa ke poledišano, efela Molatelo ga a kwešiše o a bela, o re Tumpu o tlogile Solomondale go tlo mmotša boloko fela.
- Molatelo o rile go bolela a emelela a ya dipitšeng, Tumpu a šala a gakanegile a ba a emelela a itshepelela.

(TŠE SESWAI fela)

Kabo ya meputso

Sebopego:

Dintlha:

POTŠIŠO YA 4

Morero

Morero ke kgopolokgolo/ kgwekgwe yeo mongwadi a ratago go e tšweletša sengwalweng sa gagwe (Serudu, 1989: 33). Gore morero o tle o bonagale gabotse, mongwadi o diriša dithekniki tše fapafapanego go swana le tekolanthago, tekolapejana, go hlakahlakanya ditaba, go lokologanya ditaba, boipoeletšo, poeletšo ya ditiragalo, bjalo bjalo.

Morero wa padi ye o lebane le kgopolo ya gore sephiri/ setu ga se age lapa/ motse

- Morago ga go belega ngwana wa mathomo, Molatelo o ba le mathata a maemo a gagwe a bophelo, o tšea sephetho sa go yo bona ngaka ntle le go tsebiša monna wa gagwe.
- Morago ga diteko, Ngaka Devendranath o botša Molatelo gore o swerwe ke kankere ya molomo wa popelo, ebile o mo hlohleletša go boledišana le monna wa gagwe ka bothata bjo.
- Molatelo o tšea sephetho sa go se botše Mojagobedi ka seemo sa gagwe sa bophelo ka ge a be a nagana gore o tla mo hlala.
- Molatelo o thoma go se sa bolediša monna wa gagwe gabotse ka lapeng, ebile o mo naganela gore o na le metlabo ka ntle.
- Molatelo o be a se sa na tlhokomelo ye botse go ba lapa la gagwe a palelwa ke go ba solela dijo, gape o be a furaletla Mojagobedi ka mapaing.
- Mojagobedi o ile a ipotšiša dipotšišo ka boitshwaro bja Molatelo, a botša mogwera wa gagwe Tumpu yo a ithaopilego go boledišana le Molatelo.
- Le ge Tumpu a tlele go boledišana le Molatelo ka taba ya leago la bona, Molatelo o a ngangabala ga a tšee dikeletšo tša gagwe.
- Ka ge go be go se bose ka lapeng, Mojagobedi o ile a thoma maratwana a ka sephiring le Fiona.
- Molatelo le ge a paletšwe ke go botša monna wa gagwe ka seo se mo tshwenyago, efela o botša bagwera ba gagwe Keletšo le Mphapantšhi gore ba mo fe maele.
- Mphapantšhi a šomiša bofokodi bjo bja Molatelo go mo phumiša lapa. A leka go gokagoketša Mojagobedi gore ba ratane.
- Mojagobedi le Fiona ba ba le ngwana leratong la bona la ka sephiring.
- Mphapantšhi o leka ka mo a ka kgonago go kgaogantšha Molatelo le monna wa gagwe ka go botša Molatelo gore o bone sefatanaga sa Mojagobedi motseng wa GaMotupa lapeng la mosadi wa go hloka monna. Ka lehlakoreng le lengwe o botša Mojagobedi gore ge a ka mmošša gore o tseba eng ka Molatelo se Mojagobedi a sa se tsebego o tla makala.
- Molatelo ge a tloga go batswadi ba gagwe, ka lebaka la go ya le menagano o thulwa ke sefatanaga ebile o kitimišetšwa bookelong.
- Mojagobedi o hwetša molaetša wa gore Molatelo o bookelong, ge a le gona fao bookelong o bona faele gomme o a e bala. A lemoga gore Molatelo o na le kankere ya molomo wa popelo.
- Mojagobedi o tšea sephetho sa go thekga mosadi wa gagwe go fihlela a fola. Mafelelong ba šegofatšwa ka ngwana yo mongwe.

Tšhomišo ya polelo:

Polelo ya maleba, ya go hlweka ebile ga e na diphošo.	Polelo ya magareng. E na le diphošo mola le mola.	Polelo e na le diphošo tše dintši kudu.
3	2	1

KAROLO YA B DINGWALWAŠOMIŠWA**POTŠIŠO 5****RUBRIKI YA BOPHELO BJA MOHU**

Moithuti:	Kelo	Khoutu 7 O kgonne go fihlelela ditekolo ka bokgoni bja go ikgetha.	Khoutu 6 O fihleletše ditekolo ka bokgoni bja maemo.	Khoutu 5 O fihleletše bontši bja ditekolo.	Khoutu 4 O lekile go fihlelela bontši bja ditekolo.	Khoutu 3 O fihleletše tše dingwe tša ditekolo.	Khoutu 2 O lekile go fihlelela tše dingwe tša ditekolo.	Khoutu 1 O paletšwe go fihlelela ditekolo.
	Meputso: [30]	100–80%	79–70%	69–60%	59–50%	49–40%	39–30%	0–29%
DITENG Mohu o belegwe neng, kae le gore o hlokofetše neng. Dithuto tša mohu. Mešomo ya gagwe. Diphihlelelo le maemo a lenyalo. Bao a ba tlogelago. Mantšu a go mo reta (sereto goba moeno).	15	Meputso 15	Meputso 14	Meputso 13	Meputso 12–11	Meputso 10–9	Meputso 8–7	Meputso 6–0
SEBOPEGO E be sa maleba. Go be le ditemana. Setšweletšwa se be ka lepokisaneng.	6	Meputso 6	Meputso 5,5	Meputso 5	Meputso 4	Meputso 3	Meputso 2	Meputso 1–0
SETAELE LE POLELO Mafoko a go hlangwa gabotse le maswaodikga ke a maleba, tlotlontšu, tllamo ya mafoko le mopeleto, tšhomišo ya polelo ya maleba. Retsistara e be ya maleba.	9	Meputso 9	Meputso 8	Meputso 7	Meputso 6	Meputso 5	Meputso 4	Meputso 3–0

POTŠIŠO 6**RUBRIKI YA POLELO**

Moithuti:	Kelo	Khoutu 7 O kgonne go fihlelela ditekolo ka bokgoni bja go ikgetha.	Khoutu 6 O fihleletše ditekolo ka bokgoni bja maemo.	Khoutu 5 O fihleletše bontši bja ditekolo.	Khoutu 4 O lekile go fihlelela bontši bja ditekolo.	Khoutu 3 O fihleletše tše dingwe tša ditekolo.	Khoutu 2 O lekile go fihlelela tše dingwe tša ditekolo.	Khoutu 1 O paletšwe go fihlelela ditekolo.
	Meputso: [30]	100–80%	79–70%	69–60%	59–50%	49–40%	39–30%	0–29%
DITENG Diteng di be mabapi le taelano le barutwana ba Marematlou. Morero wa setšweletšwa o latelwe.	15	Meputso 15	Meputso 14–13	Meputso 12–11	Meputso 10–9	Meputso 9–8	Meputso - 6	Meputso 6–0
SEBOPEGO Polelo e swanetše go ba le hlogo. Sebopego e be sa maleba le botelele bjo bo lekanetšego.	6	Meputso 6	Meputso 5,5	Meputso 5	Meputso 4	Meputso 3	Meputso 2	Meputso 1–0
SETAELE LE POLELO Mafoko a go hlangwa gabotse le maswaodikga ke a maleba, tlotlontšu, tlhamo ya mafoko le mopeleto, tšhomišo ya polelo ya maleba. Retšistara e be ya maleba.	9	Meputso 9	Meputso 8	Meputso 7	Meputso 6	Meputso 5	Meputso 4	Meputso 3–0

POTŠIŠO YA 7**RUBRIKI YA PHOUSTARA**

Moithuti:	Kelo	Khoutu 7 O kgonne go fihlelela ditekolo ka bokgoni bja go ikgetha.	Khoutu 6 O fihleletše ditekolo ka bokgoni bja maemo.	Khoutu 5 O fihleletše bontši bja ditekolo.	Khoutu 4 O lekile go fihlelela bontši bja ditekolo.	Khoutu 3 O fihleletše tše dingwe tša ditekolo.	Khoutu 2 O lekile go fihlelela tše dingwe tša ditekolo.	Khoutu 1 O paletšwe go fihlelela ditekolo.
	Meputso: [10]	100–80%	79–70%	69–60%	59–50%	49–40%	39–30%	0–29%
DITENG Diteng di sepelelane le hlogo. Tshedimošo ka botlalo mabapi le setšweletšwa.	3	Meputso 3	Meputso 2,5	Meputso 2	Meputso 2	Meputso 1,5	Meputso 1	Meputso 1–0
SEBOPEGO Sebopego sa maleba le botelele bjo bo lekanetšego. Molaetša o be ka mokgwa wa dintlha. E be le hlogo. Fonte ya go fapana, seswantšho sa setšweletšwa. E be ka gare ga lepokisana.	3	Meputso 3	Meputso 2,5	Meputso 2	Meputso 2	Meputso 1,5	Meputso 1	Meputso 1–0
SETAELE LE POLELO Retšistara, segalo, mohola, tlotlontšu, tlhamo ya mafoko le mopeleto, maswaodikga le tšhomišo ya polelo e be tša maleba. Polelo e be ya go goga šedi.	4	Meputso 4	Meputso 3,5	Meputso 3	Meputso 2,5	Meputso 2	Meputso 1,5	Meputso 1–0

POTŠIŠO 8**RUBRIKI YA TSEBIŠO**

Moithuti:	Kelo	Khoutu 7 O kgonne go fihlelela ditekolo ka bokgoni bja go ikgetha.	Khoutu 6 O fihleletše ditekolo ka bokgoni bja maemo.	Khoutu 5 O fihleletše bontši bja ditekolo.	Khoutu 4 O lekile go fihlelela bontši bja ditekolo.	Khoutu 3 O fihleletše tše dingwe tša ditekolo.	Khoutu 2 O lekile go fihlelela tše dingwe tša ditekolo.	Khoutu 1 O paletšwe go fihlelela ditekolo.
	Meputso: [10]	100–80%	79–70%	69–60%	59–50%	49–40%	39–30%	0–29%
DITENG Diteng di sepelelana le hlogo. Diteng di be mabapi le morero e lego kopano ya Mopresidente le bafsa mabapi le tshenygo ya dithoto tša setšhaba ka bafsa. Lefelo la kopano, letšatši la kopano le nako ya kopano di tšweletšwe.	3	Meputso 3	Meputso 2,5	Meputso 2	Meputso 2	Meputso 1,5	Meputso 1	Meputso 1–0
SEBOPEGO Sebopego sa maleba le botelele bjo bo lekanego go ya ka mohuta wa sengwalwana. Setšweletšwa se be ka gare ga lepokisana.	3	Meputso 3	Meputso 2,5	Meputso 2	Meputso 2	Meputso 1,5	Meputso 1	Meputso 1–0
SETAELE LE POLELO Retšistara, segalo, mohola, tlotlontšu, tlhamo ya mafoko le mopeleto, maswaodikga le tšhomišo ya polelo e be tša maleba.	4	Meputso 4	Meputso 3,5	Meputso 3	Meputso 2,5	Meputso 2	Meputso 1,5	Meputso 1–0

Palomoka: 100 meputso